

Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Yrd. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ
Adıyaman Üniversitesi Devlet Konservatuarı
Sahne Sanatları Bölümü
E-posta: btoptas@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada, ülkemizdeki üniversitelerde, Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine çalışılmış olan lisansüstü tezlerin, çalışılan alan ve üniversiteler açısından bir değerlendirmesi yapılmıştır. Bu amaçla YÖK'ün kurulduğu 1982 yılından bu yana müzik alanında lisansüstü programları bulunan ve bulunmayan üniversitelerde Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine çalışılan yüksek lisans (201), doktora (6) ve sanatta yeterlik (48) tezlerinin; üniversitelere, enstitülere ve konularına göre dağılımlarını saptamak amacıyla istatistiksel bir çalışma yapılmıştır. Çalışma kapsamında 1987 ile 2011 yılları arasında yapılan lisansüstü çalışmalara yer verilmiştir. Çalışma sonucunda en çok lisansüstü çalışmanın sosyal bilimler enstitüsünde yapıldığı, en çok çalışılan konunun eser inceleme olduğu, en çok lisansüstü çalışmanın 2010 yılında yapıldığı, en çok lisansüstü çalışmanın Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde yapıldığı ve en çok çalışılan bestecinin Mozart olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Lisansüstü Eğitim, Uluslararası Sanat Müziği, Besteciler

Graduate Studies on the International Classical Music Composers

Abstract

A statistical study was done in order to determine the distribution of the subject of 201 MA, 6 Ph.D. and 48 competencies in arts theses on international art music composers according to universities, institutes in the universities with and without graduate programs in the field of music since the establishment of the Higher Education Council (HEC). Graduate studies conducted between 1987 and 2011 were covered within the scope of the present study. It has been conducted with this study that most graduate studies were done at the institutes of Social Sciences, in terms of the subject mostly studied was the study of a work, most graduate studies were done in the year 2010, and they were done in Mimar Sinan University with a most studied composer, Mozart.

Keywords: Music, Graduate Studies, International Art Music, Composer

1.Giriş

Uluslararası Sanat Müziği'nde ilk çok seslilik denemeleri ortaçağda (Gotik Çağ) başlamıştır. Bu ilk çok sesli müzik biçimine organum adı verilmektedir. Organum özellikle kilise dışı (din dışı) müziklerde de kullanılan bir çok seslilik türüdür. “Çok seslilikle ilgili ilk yazılı kayıt 9. yy'da *Musica Enchiriadis* (Müzik Elkitabı) adlı yapıtta yer alır. Kitapta, *organum* olarak adlandırılan birlikte söyleme tekniği anlatılmaktadır (Kardeş, 2007: 26).

Gotik Çağ'da müziğin yayılmasında özellikle saz şairlerinin önemli bir rolü vardı. Bu saz şairlerine *Troubadour* ve *Trouveres* denilirdi. “Troubadour ve Trouveres adlı ozanlar, 12. ve 13. yüzyıllarda yetişen gezgin Fransız şair ve müzikçilerdir. Fransızca ve kimi zaman bölgesel halk ağzıyla herkesin anlayabileceği ve sevebileceği şiirler yazarlardı. Çalgıları eşliğiyle bu şiirleri söylerlerdi. Troubadour'lar Fransa'nın, Trouveres'lar ise kuzey Fransa'nın ozanlarıydı (Say, 1997: 87).

Yaklaşık olarak 1450-1600 arasındaki 150 yılı kapsayan Rönesans, yüzyıllar boyu saklı kalmış Antik Yunan yazılarının, düşüncelerinin ve sanatının yeniden keşfedilmeye başlandığı bir dönem olmuştur. Antik Yunan düşüncesinin temel öğelerinden biri olan Hümanizmin etkisiyle, Rönesans dönemi İtalya'sında ilahi olan ile insani olanın ayrımı daha kesin biçimde yapılmaya başlandı (Kardeş, 2007: 51). Rönesans'ta ilk göze çarpan durum müzik yazısındaki gelişmedir. Müzik yazısındaki bu gelişme *tabulatur* olarak adlandırılmıştır. “Harf ve nota yazılarının aksine tabulaturlar çalgı seslerini belirtmeyi amaçlamıştır” (Say, 1997: 111).

Rönesans'ın son dönemi bir yandan bu çağın ileri bir sentezini gerçekleştirirken, bir yandan da Barok çağının sınırlarına yaklaşmıştır. 16. yüzyıl boyunca Rönesans İtalya dışına taşmış ve bu ülkelerde, düşünce, bilim, sanat alanlarında insanlık tarihinin ölmez yapıtlarının yaratılmasını sağlamıştır. Sanat hareketinin odaklaştığı bu ülkeler, Felemenk, İngiltere, Fransa, Almanya ve İspanyadır. Palestrina ve Lassus'un ağırlığını duyurduğu 16. yüzyılın son çeyreği, müzikte zıt akımları birleştirme başarısıyla tarihe geçmiştir. Bu sentezin yaratıcılarından Palestrina, kilise müziğinin atası sayılır. Eserleri Katolik kiliselerinde bugün de seslendirilmektedir (Say, 1997: 147).

Rönesans döneminde son olarak en önemli gelişmelerden biri de opera sanatının doğuşudur. Operanın gelişmesinde bir çok bestecinin katkısı olduğu şüphesizdir ancak bu konuda en büyük çalışmaları Monteverdi (1567-1643) vermiştir. Bestelemiş olduğu 316 madrigal ile yaşadığı çağa ve günümüze değer önemini sürdürmüştür.

Müzik tarihi dönemlerinin içerisinde en önemli dönemlerden biri de barok dönemdir. Bu dönem resim, heykel, mimarlık, şiir ve müzik alanlarında yapılan sayısız eser ile günümüze hala ışık tutmaktadır. Barok kelimesinin birçok anlamı bulunmaktadır. Kelime olarak olumsuz çağrışımları bulunan,

Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

deforme olmuş, grotesk (kaba ve gülünç) gibi anlamlara gelen bu terime 19. yüzyıl eleştirmenleri tarafından olumlu anlamlar yüklenmişti. Böylece barok, zevkli bir gösterişi, dekoratif olanı, ayrıca 17. yüzyıl resim sanatında ve mimarideki eğilimi ifade ediyordu. Müzik tarihçileri uzun bir süre bu dönemde gelişim gösteren süit biçimini, dönemin bütün üslup özelliklerini yansıtan bir kavram olarak değerlendirmişlerdi ve *Barok Süit* olarak terimleştirmişlerdi (Kardeş, 2007: 77).

“Barok, en kısa tanımıyla “saray sanatı”dır. Beğeni düzeyi de doğal olarak soylular sınıfının (aristokrasinin süslemeye yakınlık duyan incelikli anlayışını yansıtır. Müzik tarihinde sonraları yapılan özlü tanımlardan ikisi şöyledir: barok, sürekli bas çağıdır (Riemann); konser stili çağıdır (Handschin) (Say, 1997: 173). Bu tanımlar barok dönemini müziksel içerik ve gelişim anlamında kısaca özetlemektedir.

Barok dönemde ünleri günümüze değin gelen birçok besteci vardır. Pucell, Couperin, Corelli, Torelli ve Albinoni bunlardan bazılarıdır. Bu dönemin en ünlü bestecileri arasında ise Haendel, Telemann, Vivaldi, Scarlatti ve son olarak Bach vardır. Bach dönemin en ünlü bestecisi olmasının yanında birçok yeniliğe öncülük etmiştir. Eşit düzenli klavye için yazmış olduğu 24 prelüd ve 24 füg en önemli eserlerindedir. Özellikle Bach’ın Füg sanatına yapmış olduğu büyük katkılar müzik tarihi açısından çok önemlidir.

“Bach’ın ölümüyle birlikte kapanan Barok Dönem yerini klasik döneme bırakmıştır. Bu dönem barok dönemden keskin çizgilerle ayrılan bir dönem olarak bilinmektedir. İnsanlık tarihinde toplumsal yaşamı düzenleyen değerler, gün gelip yetersizleşerek canlılığını yitirince, yeni bir düzene kılavuzluk edecek düşünceler aranır. 18. yüzyılın ikinci yarısı, işte bu düzen özlemine temsil eder. Bu döneme *Aydınlanma Çağı*’da denir” (Say, 1997: 261).

“Bu dönem müzikte de etkisini gösterdi. Burjuva konser dinleyicisinin ortaya çıkmasıyla birlikte sanatçının toplumsal rolü değişmeye başladı, doğal olarak müzik yaratımı yeni bir yön kazandı. Müzik hayatı, bütün Avrupa’ya yayılmış olan uluslararası bir kültürü yansıtır hale geldi. 18. yüzyılın müziği melodi üzerine odaklanmış ve bu yolla önceki dönemin eşlikli motifsel çeşitleme anlayışı yavaş yavaş kaybolmuştur. Melodik yapının kuruluşunda da düzenli bir yapılanmaya doğru yönelim başlamıştır” (Kardeş, 2007: 134).

“Klasik stilin Barok stilden farkı, Klasik stildeki eserlerin Barok stildeki eserlerden daha sade olmasıdır. Barok dönemin kapanmasına yol açan etkenlerden biri de piyanonun icadıdır. Klasik dönemde her orkestrada klavyeli çalgı bulundurma zorunluluğu kalkmış, piyano orkestraya katıldığı zaman da mutlaka solist görevi görür olmuştur. Dönemi seçkinleştiren bir başka durum ise senfoninin yaygınlaşmasıdır. Dönemin ünlü bestecileri Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Christoph Willibald Gluck ve Muzio Clementi’dir” (Vikipedi, 2012).

Müzikte Romantik Dönem, 19. Yüzyılı baştan sona kapsayan ve 1830'lardan 20. Yüzyılın başlarına kadar uzanan müzik akımıdır. Romantizm; Schubert, Chopin, Schumann, Liszt, Berlioz, Verdi ve Wagner'in Çağıdır (İlyasoğlu, 2009: 97). 18.yüzyılın sonunda Almanya'da başlayan edebi romantizm yavaş yavaş bütün Avrupa'ya yayıldı. Büyük Alman şairi Goethe (1749-1832) ünlü Werther ve Faust eserlerini kaleme aldı. İngiltere'de romantik şair Byron (1712-1778), Fransa'da J.J. Rousseau, Lamartine, Chateaubriand, Victor Hugo gibi yazarlar, eserleri ile romantizmi yaydılar. 19. yüzyılın ilk yarısında, bu akımın müzik üzerindeki etkileri görülmeye başlandı. Artık klasik sanatın mükemmeliyetçiliğinin yerini, kişiselliğin görüntüsü olan romantizm aldı. Sanatta insan kaynaklı duyguların egemenliği ön plana çıktı. Romantik dönemde müzik, edebiyatın etkisi altına girdi. Bu dönemde vokal ve dramatik müzik egemen oldu (Kolçak, 2005: 85).

“Müzikte Romantizm'i Ludwig Van Beethoven'dan (1770-1827) sonra başlamış gören tarihçilerin yanında birçok tarihçi Beethoven'i ilk romantik olarak görür ve onu müziği özgürlüğe kavuşturan kişi olarak tanır” (Mimaroglu, 1999: 79).

19. yüzyılın sonlarında sanatın öncülük görevini üstlenen resim dalı yeni akımların doğuşunda önemli bir paya sahiptir. İzlenimcilik de bu kapsamdadır. Her olgunun, yinelenmesi olanaksız, kayıp giden bir yıldız kümesine, akıp gitmekte olan ve içine *ikinci bir kez girilebilmesi olanaksız* bir akarsu gibi, zaman içinde sürüklenen bir dalgaya benzetilmesi, izlenimciliği açıklayan en iyi tanımdır. İzlenimciliğin etkileri müzikte de kendisini benzer özelliklerle göstermiştir (Say, 1997: 455).

20. yüzyıl başladığında müzik de yeni bir dönemine girmiştir. Bu yüzyıl özellikle savaşların yoğun olduğu bir dönem olmakla birlikte, gelişen teknoloji ile birlikte yeni icat edilen aletlerin hem topluma hem de çeşitli alanlara ve özellikle de müziğe hizmetleri olmuştur (İlyasoğlu, 2009: 211).

Türkiye tarih boyunca geleneksel müzik çeşitlerini barındırmış olan bir ülkedir. Çok sesli müzik Türk toplumuna 1826'da girmiş ve geleneksel müziklerin yanı sıra gelişimini sürdürmüştür. 1828'de kurulan Mızıkai Humayun'un tam anlamıyla etkinliğe başlaması, Guisepppe Donizetti'nin (1788-1856) İstanbul'a getirilmesi ile başlar. Donizetti bu topluluğu kısa zamanda bir saray bandosuna dönüştürür ve ilk konserini 19 Nisan 1829 Pazar günü Rami Kışlası'nda yapılan bayram töreninde Sultan II.Mahmut'un huzurunda gerçekleştirir (Say, 1997: 509-510). “Cumhuriyetin ilanından sonra 1 Eylül 1924'te kurulan ve 1 Kasım 1924'te eğitim-öğretime başlayan Musiki Muallim Mektebi, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün mesleki eğitimi kurumlarının temelini oluşturur” (Tarman, 2006: 10).

Yukarıdaki kuramsal çerçevede açıklandığı üzere; Uluslararası Sanat Müziği (Klasik Müzik) günümüze gelinceye kadar birçok önemli aşamadan

Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

geçmiştir ve her aşamada kendini yenileyerek gelişimini sürdürmüştür. Müziğin bu gelişim sürecine yüzlerce besteci katkıda bulunmuşlardır. Bu bestecilerinden bazıları müzik tarihinde önemli izler bırakmışlar ve müziğe önemli ölçüde yön vermişlerdir.

Ülkemizde Uluslararası Sanat Müziği özellikle akademik düzeyde kendine önemli bir yer bulmuştur. Yapılan konser çalışmaları ve bilimsel araştırmalar bu konuyu giderek etkin hale getirmektedir. Besteciler üzerine yapılan lisansüstü çalışmalar ise onları daha iyi anlamamıza katkı sağlamaktadır.

Ülkemizde müzik alanında ilk yüksek lisans programı 1977, doktora programı ise 1982 yılında Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde açılmış ve ülkemizde bu alanda öncülük görevini üstlenmiştir (Gedikli, 1999: 89).

2.İlgili Araştırmalar

Karkın'ın (2011) “Müzik Bilimleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” başlıklı çalışmasında, Güzel Sanatlara bağlı Müzik Bilimleri alanındaki 2010 yılına kadar yapılmış olan lisansüstü çalışmaları, Anabilim/Anasanat Dalları, Üniversiteler, Enstitüler, danışmanlık, yıl dağılımları ve konu alanları açısından analiz edilerek genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu amaçla, 107 adet Yüksek Lisans, 21 adet Doktora ve 6 adet Sanatta Yeterlik olmak üzere toplam 134 lisansüstü çalışmaya ulaşılmış ve mevcut durum ortaya konulmuştur.

Ece'nin (2007), “Çok sesli Türk Müziği Bestecileri İle İlgili Lisansüstü Tez ve Yayınlar Antolojisi” başlıklı çalışmasında, Türk bestecileri ve/veya eserleri üzerinde 32'si basılı kitap, 46'sı lisansüstü (yüksek lisans, sanatta yeterlik, doktora) araştırma çalışmaları olan toplam 78 adet yayına ulaşılmış, ulaşılan bu yayınların ise konu olarak en çok Ahmet Adnan Saygun'un hayatı ve/veya eserleri üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Türk bestecileri ve/veya eserleri üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda ilk sırayı %91,30 oranla yüksek lisans araştırmalarının aldığı belirlenmiştir. Lisansüstü araştırmacılarının yüksek lisans seviyesinde konu olarak en çok Ahmet Adnan Saygun'un hayatı ve/veya eserleri üzerine araştırmalar yaptıkları saptanmıştır. Saygun'u % 9,67 ile Cemal Reşit Rey'in, % 6,45 ile Necil Kazım Akses'in ve yine aynı oranla İlhan Usmanbaş'ın takip ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların; hangi üniversitelerde, hangi enstitülerde, hangi konularda ve hangi yıllarda yapıldığını tespit etmek ve bu konu ile ilgili araştırma yapacak diğer araştırmacılar ışık tutmaktır.

4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada var olan durumun tespiti için tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2003: 77). Bu model çerçevesinde veriler, Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) web sayfasında yer alan tez arşivi linkinden (<http://tez2.yok.gov.tr/>) yararlanılarak toplanmış, 201 adet yüksek lisans, 48 adet doktora ve 6 adet ise sanatta yeterlik tezine ulaşılmıştır. Bu çalışmada lisansüstü tezlerin değerlendirilmesine yönelik olarak tezlerin; tür, konu, üniversite, enstitü ve hazırlanma yıllarına göre dağılımları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki üniversitelerde müzik alanında yapılmış olan lisansüstü tezler, örneklemini ise Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine yapılan tezler oluşturmaktadır.

5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada; sadece Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) web sayfasında yer alan tez arşivi linkinden (<http://tez2.yok.gov.tr/>) yararlanılarak elde edilen bilgiler göz önüne alınmıştır.

6. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu aşamasında, YÖK tez arşivi taranarak elde edilen tezler çeşitliliğine göre sınıflandırılmış ve tablolar oluşturularak ayrıntılı şekilde yorumlanmıştır.

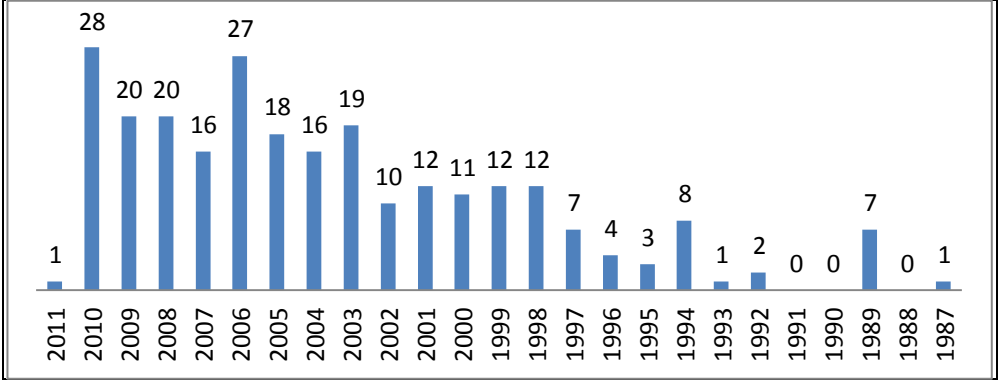
Tablo 1. Lisansüstü Yapılan Çalışmalar

Tezin Türü	Yapılan Tez Sayısı
Yüksek Lisans	201
Sanatta Yeterlik	48
Doktora	6
<i>Toplam</i>	255

Yukarıda tablo 1’de Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların tamamı görülmektedir. Yapılan bu lisansüstü çalışmalarda, yüksek lisans tezleri 201, sanatta yeterlik tezleri 48, doktora tezleri ise 6 adettir.

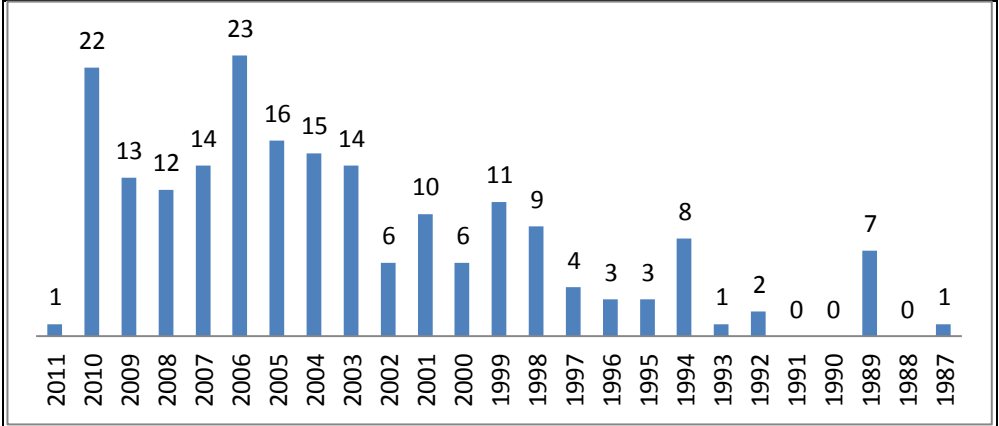
Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Şekil 1. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı

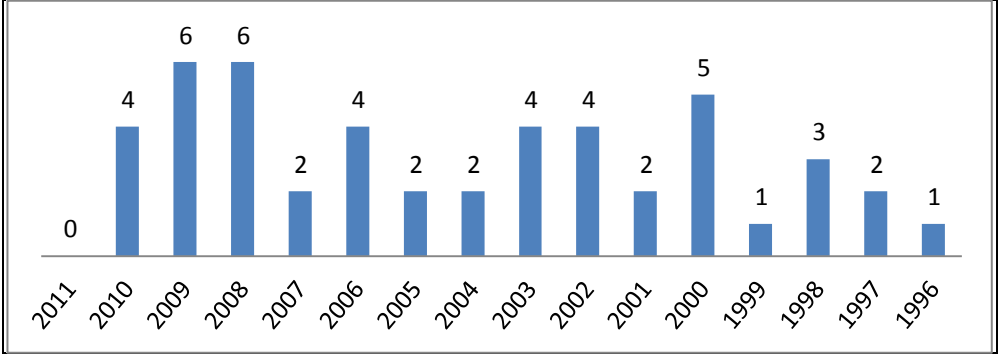
Yukarıda Şekil 1 incelendiğinde, 1987 ile 2011 yılları arasındaki 25 yılın sadece üçünde lisansüstü çalışmaya rastlanmamıştır. Diğer 22 yılda her yıl çeşitli sayılarda lisansüstü tez çalışılmıştır. Bu konuda en çok lisansüstü çalışmanın yapıldığı yıllar 2006 ve 2010 yıllarıdır.

Şekil 2. Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

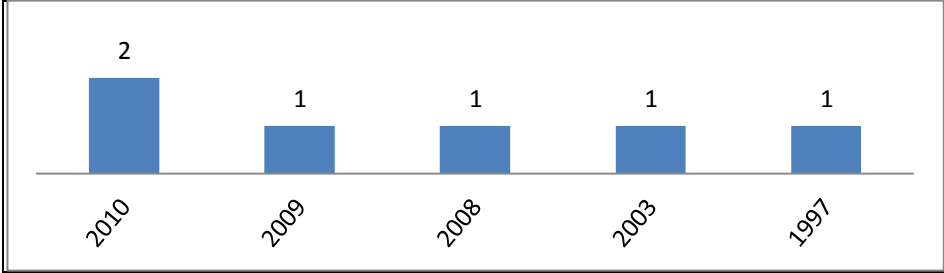
Şekil 2’de görüldüğü gibi bu alanda yapılan yüksek lisans çalışmalarının en yoğun olduğu yıllar 2006 ve 2010 yıllarıdır. Özellikle 1998 yılından itibaren küçük düşümlere rağmen bu alanda yapılan yüksek lisans tez sayılarının kademeli olarak arttığı görülmektedir.

Şekil 3. Sanatta Yeterlik Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde 2000, 2008 ve 2009 yıllarında yapılan sanatta yeterlik çalışmalarının sayısal üstünlüğü dikkat çekmektedir. Çalışılan tez sayılarının en az olarak görüldüğü yıllar 1996 ve 1999'dur. 2011 yılında henüz klasik müzik bestecileri üzerine bir sanatta yeterlik tezi çalışılmamıştır.

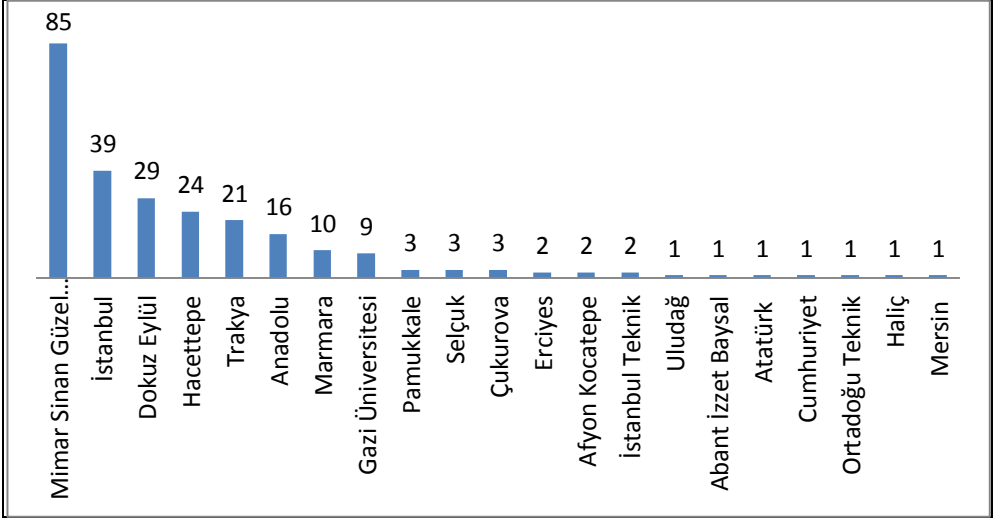
Şekil 4. Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine çalışılan doktora tezlerinin azlığı yukarıdaki Şekil 4'te görülmektedir. 1997, 2003, 2008 ve 2009 yıllarında 1 adet doktora tezi çalışılmıştır. 2010 yılında ise 2 adet doktora tezi çalışılmıştır. Bu sonuç, araştırmacıların doktora çalışmalarında daha farklı konulara yöneldiğini göstermektedir.

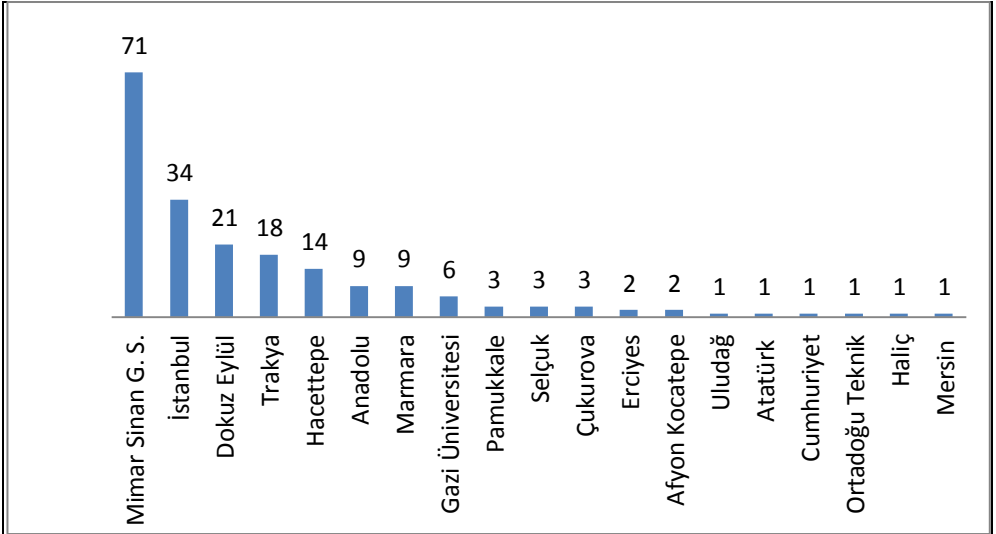
Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Şekil 5. Lisansüstü Çalışmaların Üniversitelere Göre Genel Dağılımı

Şekil 5'te lisansüstü çalışmaların yapıldığı üniversitelerin genel dağılımı verilmiştir. 21 farklı üniversitede farklı sayılarda lisansüstü tez çalışılmıştır. Bu tezlerin en fazla çalışıldığı üniversite Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'dir. İstanbul, Dokuz Eylül, Hacettepe, Trakya, Anadolu ve Marmara Üniversiteleri çalışılan lisansüstü tezler bakımından çift haneli rakamlara ulaşmış üniversitelerdir. Diğer üniversitelerde çalışılan lisansüstü tezler Gazi Üniversitesi dışında oldukça azdır.

Şekil 6. Yüksek Lisans Tezi Çalışılmış Üniversiteler ve Yapılan Tez Sayıları

Yüksek lisans tezi çalışılmış üniversitelerdeki tez sayıları incelendiğinde, Şekil 6’da yüksek lisans tezinin en çok çalışıldığı üniversitenin Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Doktora Tezi Çalışılmış Üniversiteler ve Yapılan Tez Sayıları

Üniversiteler	Yapılan Tez Sayısı
Gazi	3
İstanbul Teknik	2
Abant İzzet Baysal	1
Toplam	6

Tablo 2’de Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine yapılan doktora çalışmalarının ise üç üniversite arasında paylaşıldığı görülmektedir. Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde 1 adet, İstanbul Teknik Üniversitesi’nde 2 adet ve Gazi Üniversitesi’nde ise 3 adet doktora tezi çalışılmıştır.

Tablo 3. Sanatta Yeterlik Tezi Çalışılmış Üniversiteler ve Yapılan Tez Sayıları

Üniversiteler	Yapılan Tez Sayısı
Mimar Sinan Güzel Sanatlar	14
Hacettepe	10
Dokuz Eylül	8
Anadolu	7
İstanbul	5
Trakya	3
Marmara	1
Toplam	48

Tablo 3’te sanatta yeterlik tezi çalışılmış üniversiteler ve bu üniversitelerde çalışılmış olan tez sayıları verilmiştir. Bu tezler yedi farklı üniversitede çalışılmıştır. Toplamda çalışılan 48 adet sanatta yeterlik tezlerinin yarısı Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi’nde hazırlanmıştır.

Tablo 4. Lisansüstü Çalışmaların Enstitülere Göre Genel Dağılımı

Enstitüler	Yapılan Tez Sayısı
Sosyal Bilimler	192
Fen Bilimleri	26
Eğitim Bilimleri	11
Güzel Sanatlar	20
Müzik ve Sahne Sanatları	5
Enformatik	1
Toplam	255

Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Tablo 4’te araştırma kapsamında ulaşılabilen lisansüstü çalışmaların yapıldığı enstitülere göre genel dağılımı verilmiştir. Bu dağılımda altı farklı enstitüde toplamda 255 tezin çalışıldığı görülmektedir. Bu lisansüstü çalışmaların büyük bir çoğunluğu Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanmıştır. Sayısal sıralama olarak yukarıdaki tabloda diğer enstitülerde yapılan tez çalışmaları açıkça görülmektedir.

Tablo 5. Yüksek Lisans Tezlerinin Enstitülere Göre Genel Dağılımı

Enstitüler	Yapılan Tez Sayısı
Sosyal Bilimler	150
Fen Bilimleri	24
Eğitim Bilimleri	8
Güzel Sanatlar	13
Müzik ve Sahne Sanatları	5
Enformatik	1
Toplam	201

Yukarıda Tablo 5’te yüksek lisans tezlerinin enstitülere göre genel dağılımı incelendiğinde Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün sayısal olarak oldukça yukarıda olduğu görülmektedir. Diğer enstitülerde yapılan yüksek lisans tezlerinin sayısal toplamının, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan tezlerin üçte biri kadar olduğu açıkça görülmektedir.

Tablo 6. Sanatta Yeterlik Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitüler	Yapılan Tez Sayısı
Sosyal Bilimler	40
Güzel Sanatlar	7
Fen Bilimleri	1
Toplam	48

Tablo 6’da sanatta yeterlik çalışmalarının enstitülere göre dağılımı verilmiştir. 3 farklı enstitüde çalışılan sanatta yeterlik çalışmalarında en büyük sayısal değer Sosyal Bilimler Enstitüsü sahiptir. Buna karşın Güzel Sanatlar Enstitüsünde 7, Fen Bilimleri Enstitüsünde ise 1 adet sanatta yeterlik tezi çalışılmıştır.

Tablo 7. Doktora Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitüler	Yapılan Tez Sayısı
Sosyal Bilimler	3
Eğitim Bilimleri	2
Fen Bilimleri	1
Toplam	6

Yukarıda Tablo 7’de doktora tezlerinin enstitüler göre dağılımı incelendiğinde, yine Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün çalışılan 3 doktora tezi ile sayısal değer olarak birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Eğitim Bilimleri’nde 2 adet ve Fen Bilimleri’nde 1 adet doktora tezi çalışılmıştır.

Buraya kadar olan veriler ışığında lisansüstü çalışmaların yıllara, üniversitelere ve enstitülere göre dağılımları ayrıntılı olarak verilmiştir. Asıl önemli olan konulardan biri ise bu lisansüstü çalışmaların hangi konulara göre yapıldığıdır. Bu inceleme sonucunda Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine yapılmış olan lisansüstü çalışmaların ne maksatla hazırlandığına ışık tutulacaktır. Yapılan lisansüstü tezlerin konularına örnek verecek olursak;

Eser İnceleme:

“George Friedric Handel Op.1. Keman Sonatları’nın Teknik ve Müziksel Analizi” (Delikara:2010).

“Franz Liszt’in Orkestra Eşlikli Piyano Eserlerinin İncelenmesi” (Ebesek:1996).

“Antonin Dvorak’ın Piyanolu Oda Müziği Eserlerinin İncelenmesi” (Sidi:2013).

Çalgı:

“W.A.Mozart’ın Piyano Sonatlarına İlişkin Teknik Çalışma Yöntemleri” (Berki: 1994).

“Johann Nepomuk Hummel’in Mib.Majör Trompet Konçertosu’nun Form, Analiz ve İcra Yönünden İncelenmesi” (Çam:2008).

Yorumlama ve Çalışma Yöntemleri:

“Johann Sebastian Bach’ın Piyano Müziğindeki Süsleme Teknikleri Üzerine Bir Çalışma” (Özkan:2001).

“Scarlatti, Mozart, Schumann ve Skriabin Üzerine Bir Yorum Denemesi” (Alpagut:2000).

Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Müzikoloji:

“Çağdaş Sanatta İşitsellik ve Görsellik Bütünlüğünde John Cage ve Joseph Beuys” (Tan:1998).

“İzlenimcilik Akımı ve Debussy” (Dede:2004).

Uyarlama:

“Çağdaş Bestecilerden Bela Bartok'un mikrokosmoslarının Taşdığı Müzikal Değerler ve Bu Yapıda Örnek Eserler Yazılması” (Taner:2007).

“Gabriel Pares'e Ait Düzenlemelerdeki Çalgılama Tekniklerinin İncelenmesi ve Bu Yapıya Uygun Olarak Beethoven'ın 9. Senfonisinin Bandoya Uyarlanması” (Öztürk:2010).

Müzik Eğitimi:

“Koro Eğitiminde J.S Bach Korallerine Yönelik Analitik Yaklaşımlı Bir Çalışma Modeli” (Sevinç:2004).

“Besteci ve Eğitimci Dmitriy Borisoviç Kabalevski'nin Müzik Eğitimine Katkısı” (Balıkcı:2006).

Piyano Eğitimi:

“R. Schumann'ın "Gençlik Albümü"nün Piyano Eğitimindeki Yeri ve Önemi” (Uzuner:2001).

“W.A. Mozart'ın Viyana Sonatinleri'nin formsal Analizi ve Piyano Eğitimine Katkıları” (Saygı:2004).

Tablo 8. Yüksek Lisans Tezlerinin Konularına Göre Dağılımı

Konular	Yapılan Tez Sayısı
Eser İnceleme	135
Çalgı	32
Yorumlama ve Çalışma Yöntemleri	20
Müzikoloji	10
Uyarlama	2
Müzik Eğitimi	2
Toplam	201

Tablo 8’de Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin konularına göre dağılımlarına yer verilmiştir. Bu dağılımda dikkati çeken en önemli noktalardan birisi eser incelemelerdir. Toplamda çalışılan 201 adet yüksek lisans tezinin 135 tanesi eser inceleme konusunda yoğunlaşmıştır. Daha sonraki çalışmalar ise konularına göre; çalgı

32, yorumlama ve çalışma yöntemleri 20, müzikoloji 10, uyarlama 2, müzik eğitimi 2 olarak görülmektedir.

Tablo 9. Doktora Tezlerinin Konularına Göre Dağılımı

Konular	Yapılan Tez Sayısı
Eser İnceleme	5
Piyano Eğitimi	1
Toplam	6

Tablo 9’da doktora tezlerinin konularına göre dağılımında ise yine eser inceleme konusunun sayısal olarak üstte olduğu göze çarpmaktadır. Doktora tezlerinde çalışılan diğer ve tek konu ise piyano eğitimidir.

Tablo 10. Sanatta Yeterlik Tezlerinin Konularına Göre Dağılımı

Konular	Yapılan Tez Sayısı
Eser İnceleme	31
Müzikoloji	8
Çalgı	5
Yorumlama ve Çalışma Yöntemleri	4
Toplam	48

Tablo 10’da toplamda çalışılan 48 adet sanatta yeterlik tezi, konularına göre sınıflandırıldığında 31 adet tez ile en yüksek sayısal değer in eser inceleme konusunda olduğu görülmektedir. Diğer konulardan olan müzikolojide 8, çalgıda 5, yorumlama ve çalışma yöntemlerinde 4 adet tez çalışılmıştır.

Tablo 11. Besteci İsimlerine Göre Lisansüstü Çalışmaların Genel Dağılımı

Besteci İsmi (Alfabe Sırası ile)	Yapılan Tez Sayısı	Besteci İsmi	Yapılan Tez Sayısı
Anton Weber	3	Kabalevsky	2
Alban Berg	1	Loeilet	1
Bach	25	Molcolm Arnold	1
Bartok	12	Max Regal	1
Beethoven	29	Mozart	31
Berlini	1	Musorgski	1
Berlioz CH	1	Paganini	2
Borodin CA	1	Pergolesi	1
Brahms	10	Poulenc	2
C.M.V. Weber	5	Prokofiev	4
Cesar Franck	1	Giacomo Puccini	3
Charles Ives	1	Rachmaninov	3
Chopin	12	Ravel	6

Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Çaykovsky	2	Richard Strauss	1
Debussy	12	G.Rossini	4
Donizetti	1	Saint Saens	3
Dvorak	2	Scarlatti	2
Eugene Bozza	1	Schubert	8
Fernando Sor	1	Schumann	20
Franz Liszt	9	Scriabin	2
Handel	3	Stravinski	3
Haydn	4	Telemann	5
Hindemith	1	Verdi	4
J.N.Hummel	2	Vivaldi	3
John Cage	2	Toplam (49 Besteci)	255

Tablo 11’de besteci isimlerine göre yapılan tezlerin sayısal değerleri verilmiştir. Toplamda 49 besteci üzerine 255 adet lisansüstü çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar içerisinde ‘Mozart’ en büyük paya sahiptir.

7. Sonuçlar

YÖK’ün kurulduğu 1982 yılından bu yana müzik alanında lisansüstü programları bulunan ve bulunmayan üniversitelerde Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine çalışılan lisansüstü tezler incelendiğinde, 201 adet yüksek lisans 6 adet doktora ve 48 adet sanatta yeterlik tezine ulaşılmıştır. Sırasıyla Mozart (31), Beethoven (29), Bach (25), Schuman (20) (en çok orana sahip besteciler) ve diğer besteciler üzerine toplamda 255 adet lisansüstü çalışma yapılmıştır.

Bilindiği üzere ülkemizde Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Bölümlerinde, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümlerinde ve Batı Müziği Konservatuvarlarında temel olarak Uluslararası Sanat Müziği eğitimi verilmektedir. Bu eğitim esnasında çeşitli çalgıların öğretiminin yanında müzik kuramları (solfej vb.), müzik tarihi, müzikoloji, vb. dersler de verilmektedir. Bu yüzdendir ki özellikle bir çalgıda uzmanlaşmak isteyen kişi ulaşacağı lisansüstü çalışmalarla müzisyenlik ufkunu daha da genişletme imkânı bulacaktır.

Araştırma kapsamında ulaşılabilen tezlerin konularının ve çalışma amaçlarının farklı araştırmalarda daha geniş kapsamlı olarak çalışılması müzik eğitimi alanında birçok boşluğu dolduracaktır.

Özellikle Uluslararası Sanat Müziği bestecileri üzerine yapılacak olan lisansüstü çalışmalar, bestecilerin ve eserlerinin daha iyi tanıtılmasına olanak sağlar. Aynı zamanda bestecilerin yaşamış oldukları dönemlerin özelliklerini, farklarını açıklaması açısından da önemlidir. Bestecilerin çalgılara yönelik eserlerini araştıran ve inceleyen lisansüstü çalışmalar ise o çalgıyla uğraşan ya da uğraşmaya hazırlanan lisans ve lisansüstü öğrencilerine, akademisyenlere ışık tutması açısından oldukça önem taşımaktadır.

8. Kaynakça

- Ece, A.S. (2007). “Çoksesli Türk Müziği Bestecileri İle İlgili Lisansüstü Tez ve Yayınlar Antolojisi” Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt:9, sayı:2.
- Gedikli, N. (1999). “Ülkemizdeki Etki ve Sonuçlarıyla Uluslararası Sanat Müziği”, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- İlyasoğlu, E. (1999). *Zaman İçinde Müzik*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Kardeş, D. (2007). “Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği”, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Kolçak, O. (2005). *Müziği Öğreniyoruz*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Mimaroglu, İ. (1999). “Müzik Tarihi” Varlık Yayınları, İstanbul.
- Say, A. (1997). “Müzik Tarihi”, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Karkın, A.M. (2011). “Müzik Bilimleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi Cilt 1, Sayı 2 s. 143-149.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım Ltd.Şti. Ankara.
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Klasik_m%C3%BCzik. (Erişim tarihi: 25.05.2012)